قانون اصلاح لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب مصوبه ۱۴/۱۲/۸۷ مجلس شورای اسلامی

ماده۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان، قطع هر نوع درخت و یا نابود کردن آن به هر طریق در معابر، میادین، بزرگراهها، پارکها، بوستانها، باغات و نیز محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر باغ شناخته شوند، در محدوده و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه ممنوع است. ضوابط و چگونگی اجراء این ماده در چهارچوب آئین‌نامه مربوطه با رعایت شرایط متنوع مناطق مختلف کشور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی استانها می رسد.

تبصره ۱- اصلاح و واکاری باغات در حریم شهرها به شکل جزئی ویا کلی مشمول این ماده نیست و طبق ضوابط مصوب وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود.

تبصره ۲- مصوبات شورای عالی استانها جهت تطبیق با قوانین و رعایت اصل یکصد و سی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی خواهد رسید تا در صورتی که بر خلاف قوانین بوده با ذکر دلیل برای تجدید نظر و اصلاح به شورای عالی استانها ارسال گردد.

ماده ۲ – شهرداری‌ها در محدوه قانونی و حریم شهر ها مکلفند ظرف مدت یکسال شناسنامه‌ای شامل تعداد و نوع و محیط و سن تقریبی درختان محل‌های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه هر پنج سال یکبار قابل تجدید و سند اجرای این قانون می باشد.

تبصره ۱- شهرداری‌ها مکلفند درختان معابر، میادین، بزرگراه ها و پارک‌ها را پس از تنظیم مشخصات آن پلاک کوبی کنند.

ماده ۳- مأموران شهرداری‌ها بر حسب مورد می‌توانند برای تنظیم یا تطبیق برگ شناسایی درختان با در دست داشتن معرفی نامه و نمایندگی دادستانی وارد محل های مشمول این قانون بشوند.

ماده ۴ - از تاریخ اجرای این قانون اعم از اینکه شناسنامه موضوع ماده ۲ تنظیم و ابلاغ شده باشد یا نه، قطع درختان مشمول قانون ممنوع است مگر با تحصیل اجازه از شهرداری طبق مقررات و ضوابط مربوط.

تبصره ۱- تفکیک اراضی مشجر وباغات فقط بر اساس ضوابط ماده۱ این قانون و با رعایت مقررات سایر مقررات شهرسازی و درج عنوان باغ در اسناد صادره مجاز است ولی قطع درخت در هرمحل و با هر مساحت بدون کسب اجازه وفق مقررات این قانون ممنوع است.

تبصره ۲- در پروانه های ساختمانی که بر اساس طرح جامع و یا هادی شهر ها از طرف شهرداری ها صادر می شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد، در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت مندرج در پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازات های مقرر در این قانون خواهد شد.

تبصره ۳- مالکین باغات و محل هایی که به صورت باغ شناخته شوند مکلفند به ازای درختهایی که اجازه قطع آنان از طرف شهرداری صادر می شود به تعداد دو برابر محیط بن درختان قطع شده در همان محل یا هر محلی که شهرداری تعیین خواهد کرد درخت با محیط بن حداقل ۱۰ سانتیمتر بر طبق ضوابط و دستورالعمل های موجود در فصل مناسب غرس نمایند.

تبصره ۴- کاشت و حفاظت و آبیاری از درختان معابر، میادین، بزرگراه ها و پارک های عمومی از اهم وظایف شهرداری ها می باشد.

ماده ۵- ضوابط مربوط به خزانه و جابجا کردن، جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره‌برداری از نهالستان‌ها، قلمستان‌ها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آیین نامه های اجرایی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ۶ - هرکس درختان مو ضوع ماده (۱) قانون حفظ و گسترش فضای سبز را عالماً و عامداً و برخلاف قانون مذکور قطع یا موجبات از بین رفتن آنها را فراهم آورد، علاوه بر جبران خسارت وارده حسب مورد به جزای نقدی از یک میلیون (۱،۰۰۰،۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای قطع هر درخت و در صورتی که قطع درخت بیش از سی اصله باشد به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که قطع درخت از طرف مالکین به نحوی باشد که باغی را از بین ببرد و از زمین آن بصورت تفکیک و خانه سازی استفاده کند همه زمین به نفع شهرداری ضبط می‌شود و به صرف خدمات عمومی شهر و محرومین می‌رسد.

ماده ۷- گزارش مأموران شهرداری‌های مأمور اجرای این قانون که قبلاً با وظایف ضابطین دادگستری آشنا شده‌اند، به منزله گزارش ضابطین دادگستری است.

ماده ۸- هرکس اعم از مأموران مجری این قانون و یا سایر اشخاص عالماً جرائم مذکور در این قانون را به خلاف حقیقت به کسی نسبت دهد و یا گزارش خلاف واقع بدهد به مجازات حبس جنحه تا سه سال محکوم می شود مگر اینکه در قوانین جزایی مجازات شدید تری پیش بینی شده باشد که در این صورت به مجازات اشد محکوم خواهد شد. مقررات تبصره ذیل ماده ۶ در این مورد نیز لازم الرعایه است.

آئین نامه اجرایی اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها

مصوب ۸۸/۵/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

ماده۱- تعاریف

واژگان به کار برده شده در این آئین نامه به شرح بندهای ذیل تعریف می شوند:

الف)نهال:گیاه دارای ساقه (تنه) چوبی منفرد که محیط بن آن کمتر از پانزده (۱۵)سانتیمتر باشد

ب)درخت:گیاه خ شبی (چوبی)دارای ساقه منفرد اعم از درخت دارای میوه ماکول (مثمر) و سایر درختان (غیر مثمر) که محیط بن آنها از پانزده سانتیمتر کمتر نباشد.

تبصره:درخت مو با هر بن و بوته های چای مشمول این تعریف می باشد.

ج) بن درخت:محل تلاقی تنه درخت یا نهال با سطح زمین است. در صورتی که درخت در سطح زمین به چند ساقه منشعب شده باشد بن قطورترین ساقه ملاک عمل خواهد بود بقیه ساقه ها،شاخه محسوب می شوند.

د)باغ:از نظر این آیین نامه به محل اتلاق می شود که حداقل یکی از مشخصات ذیل داشته باشد.

۱- داشتن حداقل ۵۰۰ متر مربع مساحت در صورت وجود بنا ومستحدثات در زمین به طور متوسط در هر شانزده (۱۶)متر مربع محوطه باز خارج از ساختمان یک ا صله درخت ودر صورت عدم سابقه احداث بنا به طور متوسط هر بیست وپنج(۲۵)متر مربع یک اصله درخت مثمر و یا غیر مثمر و یا ترکیبی از آنها غرس شده باشد.قطع وامحای درختان موجب عدم احتساب تعداد درختان کسر شده در آمار (لحاظ شده در این بند)نخواهد بود.

۲- دارا بودن سند مالکیت ویا سند مادر قبل از تفکیک به عنوان باغ،باغچه،زمین منجر وباغ عمارت.

۳-دارا بودن سابقه برای دایر باغ ،دایر باغچه ،دایر مشجر از کمیسیون ماده دوازدهم (۱۲) قانون زمین شهری

۴- محلهایی که در حریم شهر توسط وزارت جهاد کشاورزی باغ شناخته شده اند.

۵- محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی باغ شناخته می شوند.

ه)ف ضای سبز شهری:عر صه های م شجر و دارای پو شش گیاهی در محدوده وحریم شهرها که دارای مالکیت عمومی ،دولتی وخصوصی باشند.

و)قانون:منظور از قانون در این آئین نامه قانون "اصلاح قانون حفظ وگسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال۱۳۵۹شورای انقلاب می باشد که در تاریخ ۸۸/۵/۱۳ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

ماده ۲:

حد نصاب تفکیک باغات در محدوده شهرها۲۰۰۰متر مربع ودر حریم شهرها براساس حد نصاب مشخص شده در قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی (صرفا در مورد باعات) وآئین نامه مصوب هیات وزیران آن می باشد.

ماده۳:

شهرداری مکلف است قبل از صدور پروانه ساختمانی برای بررسی هر نوع تغییر وضعیت درختان املاک واراضی مو ضوع ماده۱ این آئین نامه و صدور پایان کار آن د سته از املاکی که پس از صدور پروانه ساختمانی و ضعیت وتعداد درختان موجود در عرصه آنها دچار تغییر شده است موضوع را از کمیسیونهای ماده ۷ آئین نامه ودر مورد باغات واقع در حریم شهرها قبل از صدورپروانه ساختمانی ،مراتب را از دبیرخانه کمیسیون تبصره یک ماده یک قانون حفظ کاربری اراضی زارعی وباغ ها مستقر در سازمان جهاد کشاورزی استان استعلام نماید.

ماده۴:

کاشت،حفاظت وآبیاری درختان وفضاهای سبز معابر ،میادین ،بزرگراها وبوستان های عمومی واقع در داخل محدوده شهرها به ا ستثنای بو ستان های محیط زیست ومناطق چهارگانه مو ضوع بند الف ماده۳قانون حفاظت وبهسازی محیط زیست از وظایف شهرداری است.

تبصره۱:

حفظ ونگهداری وآبیاری درختان در سایر محل های مشمول قانون به عهده مالکین ،ساکنین (بهره برداران) و متصرفین آنها است.

تبصره ۲:

در مورد موقوفات ، متولیان با قائم مقام قانونی آنان یا مستاجرین ، بهره برداران و متصرفین مسئول آبیاری و نگهداری درختان هستند.

تبصره ۳:

در صورت اهمال در نگهداری درختان مشمول قانون، شهرداری موظف است با اخذ مجوز از دادستان، رأساً نسبت به آبیاری و نگهداری آنها اقدام و هزینه های متعلقه را با پانزده درصد(۱۵٪) اضافی به عنوان کارمزد از مالک دریافت نماید. لاکن در صورت اعلام مالک مبنی بر عدم توانایی در نگهداری درختان شهرداری مجاز است در خصوص حفظ و نگهداری درختان به مالک مساعدت نموده و تنها هزینه های مترقبه را از وی دریافت نماید. در صورت استنکاف مالک یا متصدی از پرداخت هزینه های فوق الذکر، اداره اجرای احکام ثبت محل با دستور دادستان مکلف است نسبت به وصول و واریز آن به حساب شهرداری طبق اجرای اسناد لازم الاجرا اقدام نماید

ماده ۵:

برای قطع و جابجایی هر گونه درخت در معابر و اماکن عمومی، دولتی و خصوصی واقع در محدوده و حریم شهر، با درخوا ست مالکین، متولیان، متصدیان و ا شخاص مسئول این اماکن، در موارد زیر پس از تصویب کمیسیون موضوع ماده ۷ این آیین نامه شهرداری مکلف به صدور مجوز می باشد.

الف- درخت غیرمثمری که به سن بهره وری رسیده باشد و به قصد انتفاع از جوب آن درخواست قطع داده شده با شد که در این صورت باید به جای آن تو سط مالک یا متقا ضی،مجدداً درخت غرس شود. چنانچه شهرداری مایل به حفظ درخت باشد، بهای عادله چوب آن را با توافق با مالک پرداخت می نماید و در صورت اختلاف بهای آن طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری تعیین و به مالک پرداخت خواهد شد.

ب- درختی که به علت آفت زدگی، بیماری، انگل و یا علل غیر عمد دیگر خشک شده و یا احتمال سرایت آفت و بیماری از آن به دیگر درختان و گیاهان وجود دا شته با شد ویا احتمال سقطو آن برود که در این صورت باید بجای آنها نهال به میزان دو برابر محیط بن درخت غرس شود (مطابق تبصره ۲ انجام شود).

ج- درخت در محل احداث ساختمان و یا مسیر راه، کانال و مجاری آب، خطوط انتقال برق، لوله کشی نفت،گاز، تلفن و نظایر آن قرار گرفته باشد و یا به هر نوعی مانع از اجرای طرح های عمرانی و عمومی باشد.

د- درخت واقع در معابر و یا میادین مانع عبور و مرور طبیعی باشـــد و یا وجود آن برای مالکین و ســـاکنین مزاحمت ایجاد کرده باشد.

تبصره ۱:

کلیه د ستگاه های ارائه دهنده خدمات شهری (از قبیل آب، فا ضلاب، گاز، برق، مخابرات، شرکت پخش فرآورده های نفتی و شهرداری و سازمان های وابسته به آن ...) موظفند قبل از انجام هر گونه عملیات عمرانی که مستلزم قطع درختان و یا تخریب فضای سبز باشد، علاوه بر سایر مجوزهای لازم،از شهرداری (کمیسیون موضوع ماده ۷ آیین نامه) مجوز اخذ نمایند.

تبصره۲:

در مورد بندهای (ج) و (د) اولویت با انتقال درختان در فصل مناسب با نظارت شهرداری و با رعایت اصول علمی و فنی می باشد و در صورت اجتناب ناپذیر بودن قطع درخت و عدم امکان واکاری می باید با رعایت اصول ایمنی به ازای درختهایی که اجازه قطع آن از طرف کمیســیون ماده ۷ این آئین نامه صــادر می شــود به تعداد دو برابر مجموع محیط بن ها در محل تعیین شده که شهرداری معین می کند غرس نماید.

تبصره ۳:

عوارض قطع درخت مو ضوع این ماده طبق تعرفه ای که به پیشنهاد شهرداری به تصویب شورای ا سلامی شهر می رسد. توسط شهرداری اخذ خواهد شد.

تبصره ۴ :

فعالیت و بهره برداری از خزانه، قلمســـتان یا عمده فعالیت آنها بر اســـاس مجوز و دســـتورالعمل شـــهرداری بلامانع است.

ماده ۶:

در صورتی که شخص یا اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی موجبات اتلاف و امحای درختان موضوع قانون را فراهم آورند شـــهرداری در اجرای ماده ۳ این آئین نامه موظف اســـت نســـبت به تعقیب جزایی و اخذ جریمه از طریق مراجع قضایی پیگیری جبران خسارت وارده اقدام نماید.

مأمورین شهرداری که در اجرای ماده ۵ این قانون از انجام این وظیفه تعلل نموده و به موقع اقدام نکنند متخلف شناخته شده و مورد تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۷ :

به منظور نظارت بر حسن اجرای قانون و آئین نامه اجرایی آن و تشخیص باغات کمیسیونی مرکب از اعضای زیر در هر شهرداری تشکیل می شود.

الف- یکی از اعضای شورای اسلامی شهر به انتخاب شورا

ب- یک نفر به انتخاب شهردار ترجیحاً معاون شهرسازی و یا معاون خدمات شهری شهرداری

ج- مدیرعامل سازمان پارکها و فضای سبز و در صورت عدم وجود سازمان پارکها و فضای سبز در شهرداری، مسئول فضای سبز شهرداری

تبصره ۱:

شهرداری موظف است برای صدور پروانه ساختمانی در عرصه های با مساحت بیش از ۵۰۰ مترمربع که در محدوده شهر واقع می باشد نظر کمیسیون فوق را اخذ نموده و مطابق آن عمل نماید.

تبصره ۲:

شهرداری موظف است در کلان شهرها برای صدور پروانه ساختمانی در عرصه های بین ۵۰۰ تا ۲۰۰۰ مترمربع واقع در محدوده شهر کمیسیونی مرکب از اعضای زیر را در هر یک از مناطق شهرداری تشکیل داده و نظریه کمیسیون را اخذ و مطابق آن اقدام کند.

الف- نماینده شورای اسلامی شهر به انتخاب رئیس شورا

ب- مدیر منطقه شهرداری و در صورتی که شهرداری منطقه نداشته باشد، شهرداری آن شهر

ج- نماینده مدیرعامل سازمان پارکها و فضای سبز شهرداری، در صورت عدم وجود سازمان پارکها و فضای سبز در شهرداری نماینده خدمات شهری شهرداری

تبصره ۳:

جهت تشخیص باغات توسط شورای اسلامی شهر، شهرداری موظف است درخواست مالک و ذینفع یا درخواست خود را با سوابق و مدارکی که در بند «د» ماده ۱ آیین نامه مذکور آمده است به کمیسیون ماده ۷ ارسال نماید و نظر کمیسیون را که حداکثر ظرف مدت یک ماه صادر خواهد شد، به ذینفع ابلاغ کند. در صورتیکه ذینفع دو ماه بعد از اخذ ابلاغ شهرداری به نظریه کمیسیون اعتراض داشته باشد،اعتراض خود را به شهرداری تقدیم خواهد کرد. شهرداری آن را به شورای اسلامی شهر ارسال خواهد داشت. نظر شورای اسلامی شهر در مورد تشخیص باغ قطعی است. در غیر اینصورت چنانچه مالک یا ذینفع پس از دو ماه به نظر کمیسیون مزبور اعتراض ننماید مصوبه کمیسیون بعنوان رأی قطعی و نظر شورای اسلامی شهر تلقی خواهد شد.

ماده ۸:

متقاضیان قطع، جابجایی یا سربرداری درختان باید درخواست خود را به شهرداری محل اولیه و فرم مخصوصی که در این زمینه توسط شهرداری در اختیار آنان قرار داده می شود تکمیل و تحویل نمایند.

شهرداری مکلف است حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ تسلیم و ثبت، درخواست متقاضی را به کمیسیون ماده ۷ موضوع این آئین نامه ارجاع نماید . کمیسیون مزبور مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه در خصوص درخواست متقاضی اتخاذ تصمیم نماید و شهرداری حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ نظر کمیسیون

موضوع را به متقاضی اعلام نماید و در صورت عدم اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون یا تاخیر در ابلاغ پس از موعد مذکور، شهرداری مکلف است حسب تقاضای متقاضی مجوز صادر کند.

تبصره ۱:

شهرداری و متقاضی تحت هیچ شرایط قبل از دریافت مجوز لازم، مجاز به قطع درخت یا سربرداری با جابجایی آن نخواهد بود.

تبصره ۲:

شهرداری موظف است درصورت درخواست متقاضی برای جابجایی یا سربرداری درخت رعایت ضوابط و اصول علمی و ایمنی را نموده و امکانات و تسهیلات مورد نیاز را در قبال دریافت اجور و هزینه های مترقبه در اختیار متقاضی قرار دهد.

ماده ۹:

کمیسیون ماده ۷ موظف است ضوابط مربوط به رعایت اصول فنی و ایمنی و همچنین نحوه استفاده ازتجهیزات و امکانات شهرداری برای سربرداری و جابجایی درختان و فضاهای سبز را تدوین نموده و پس از تصویب شورای اسلامی شهر اعلام عمومی نماید.

تبصره :

هرگونه جابجایی توسط مالکین، متصدین و ذینفعان و شهرداری در محدوده و حریم شهر و در معابر و اماکن عمومی و خصوصی با اخذ مجوز از کمیسیون موضوع ماده ۷ امکان پذیر است. در غیراین صورت شهرداری موظف به جلوگیری است. سربرداری و هرس طبق دستورالعملی که توسط شهرداری تهیه و ابلاغ خواهد شد صورت می پذیرد تا موجب رشد درختان و جلوگیری از خشک شدن آنها گردد.

ماده ۱۰:

در اجرای مواد ۱ و ۷ قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها و اصلاحیه های آن شهرداری موظف است شناسنامه باغات مشمول این قانون را به همراه مشخصات ذیل تهیه کردوه و بروز نگهداری نماید:

الف: شماره پلاک ثبتی با شماره نوسازی پلاک مشمول

ب: مساحت ملک

ج: نشانی دقیق محل شامل: شهر، منطقه، ناحیه، خیابان، کوچه، شماره، نام مالک با ذینفع

د: تعداد و مشخصات ، سمت و امضای مأمور تنظیم کننده اطلاعات شناسنامه که به عنوان ضابط دادگستری شناخته می شود.

تبصره۱:

شهرداری موظف است پس از شناسایی ، باغ های واقع در محدوده و حریم شهر آنها را روی نقشه و سامانه های مربوطه(GISو)مشخص و اعلام نماید این باغ ها به هیچ وجه حتی در صورت قطع تمام درختان ،بدون اخذ مجوزهای قانونی از عنوان باغ خارج نخواهند شد.

تبصره۲:

شهرداری موظف است نسخه ای از شناسنامه تنظیمی محل مزبور را به مالک یا ذینفع یا قائم مقام قانونی وی ابلاغ نماید.

تبصره ۳:

شهرداری موظف است هر سال نسبت به پلاک کوبی حداقل بیست درصد فضای سبز خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱:

شهرداری موکلف است از مشخصات درختان واقع در معابر، میادین، بزرگراه ها و بوستان های عمومی فهرستی شامل نوع درخت، محیط بن، محل کاشت و تاریخ گزارش ،تهیه و تنظیم نموده و مراتب را با پلاک کوبی روی درختان و روی سامانه های مربوطه (GISو) منعکس نماید.

ماده ۱۲

به منظور حفظ، نگهداری واحیای باغات وزمین های مشجر، شورای اسلامی شهر موظف است به منظور حفظ و نگهداری باغات خصوصی، دستورالعملهای تشویقی برای ساخت وساز محدود دراین املاک را در چهارچوب قوانین وضوابط شواری عالی شهرسازی ومعماری ایران تهیه وتصویب نمایند

ماده ۱۳

وزارت مسکن وشهرسازی وشهرداری ها موظفند درجهت حفظ باغات مخصوصاً در شهرهایی که سرانه فضای سبز آنها کمتر از استاندارد است در مطالعات طرح جامع شهرها حتی الامکان باغات را در کاربری فضای سبز پیش بینی نمایند.

تبصره ۱

شهرداری ها و شوراهای اسلامی شهر شرایطی فراهم نمایند تا با خرید باغات محدوده شهر، بوستانهای شهری در آنها احداث و در اختیار عموم قرار گیرد.

تبصره ۲

شهرداری ها موظفند برای حفظ باغات بزرگ شهری حتی الامکان حمایت های لازم را از مالکان آنها به عمل آورند.

تبصره ۳

شهرداری ها موظفند در شهرهایی که سرانه فضای سبز آنها کمتر از استاندارد است، برنامه پنج ساله ادواری برای حفظ و گسترش فضای سبز شهر را تهیه و به تصویب شورای اسلامی شهر برسانند.